

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Теклонныгъэм клуачлэ кыыреты

Гъэсэныгъэм ылъэныкъоклэ бэмышлэу зэхашэгъэ зэнэкокоу «2023-рэ илъэсым ипаш» зыфиорэм иклуэххэр кэнэфагъэх. Республикэм ит еджаплэхэм япэщэ 12-м ащыщэ анахь чанэу зыкызыгъэлэгъуагъэр Козэт дэт гурыт еджаплэу N 10-м ипашэу Шъхьаплэкьо Альберт.

— Мы зэнэкокоур ящэнэрэу республикэм щэкло. Гъэсэныгъэм иучреждениехэм япашэхэм яшлэныгъэ, ясэнаущыгъэ кыыхэгъэщыгъэныр, гъэсэныгъэмклэ кэралыгъо политикэм епхыгъэ юфыгъохэр зерифэшъуашэу зэрагъэцаклэхэрэр ушэтыгъэныр, анахь чанхэр кыыхэгъэщыгъэнхэр ары зэнэкокоум пшэрыл шъхьалэу илэр. Шъхьаплэкьо Альберт анахь пэщэ ныбжьыклэхэм ащыщ. Ыпэкли зэнэкокоу зэфэшъхьафхэм ахэлэжыгъ, сыдигъокли ишлэныгъэхэмклэ къахэщы. Тиметодическэ мастерскоу «Клэзегъэджэ ныбжьыклэм и Еджапл» зыфиорэм хэт. Мыщ фэдэ ныбжьыклэ чанхэр тилэхэмэ, гъэсэныгъэм исистемэ хэхьоныгъэхэр зеришлыштхэм щэч хэлъэл, — **elo сэнэхьатхэм зыщахагъэхьорэ Адыгэ республикэ институтым епхыгъэ Гупчэм ипашэу Клэсэбэж Людмилэ.**

Альберт мы къуаджэм кыыщыхуыгъ, непэ зипэщэ гурыт еджаплэр кыуухыгъ. Я 9-рэ классым ыуж правосудиемклэ Академием епхыгъэ колледжым члэхьагъ нахь мышлэми, ар кызыуехым клэзегъэ-

джэ сэнэхьатыр кызыэрэзлэкигъэхьащтым фэшл хэушъхьафыкыгъэ егъэдженхэр ыклугъэх, тарихьымклэ клэзегъаджэу лухьагъ. Ащ кыыщымыуцоу апшээрэ еджэплитлу кыуухыжыгъ, Адыгэ кэралыгъо университетым тарихьымклэ ифакультет ибакалавриат ыкли правосудиемклэ Академиер.

Ицлыклугом кыыщегъэжыгъэу ишлэныгъэхэмклэ, ичаныгъэклэ, игубзыгъагъэклэ Альберт къахэщыщтыгъ. Гурыт еджаплэм тарихьымклэ клэзегъаджэу бэрэ юф щимышлагъэу егъэджен юфшлэнымклэ пашэм игуадзэу ар агъэнэфагъ, «Точка роста» зыфиорэм ипашэ ашлыгъ. Юф зишлэрэр илъэсищ нахь мыхуыгъэу гурыт еджаплэм ипашэ ашлыгъ. Илъэс 22-рэ нылэп ащ дэжыым ыныбжьыгъэр.

— Мы еджаплэр бэшлагъэ ятлонэрэ унэ кызысфэхуыгъэр. Апэрэ клэзегъаджэу силэгъэ Гышщ Марыет зэрэспэгъоу мы сэнэхьатым сищылэныгъэ зэрэспыщтыр зэхэсшлэгъагъ. Ащ илъэсиплэ юф дэсшлэнэу синасып кыыхыгъ. Илъэсищ хуышт пашэу юф зысшлэрэр, шыпкызу

плоттмэ, апэрэ мэээ заулэм лъэшэу сыгумэкыгъ. Апэрэ тхьамэфитлум кабинетым сыхьагъэл — сезыгъэджагъэхэу, шлэныгъэ сзыгъэгъотыгъэхэм пашэу сахэтыныр кызэгъэлуштыгъэл. Къасломэ сшюигъу нэбгырэ пэпчэ лъэшэу ишлуагъэ кызыэрэсигъэкыгъэр, сымышлэрэр кысалоужыгъ, сыгу агъэклодыгъэл. Клэзегъэджэ сэнэхьатыр сыгу рихьэу, сесэгъэу цытыгъ. Джы пшэдэкыжъ гъэнэфагъэхэр силэх, гурыт еджаплэм имызакоу, клэзэцыкылу ыгыпылэри кыисепхыгъ, шалхьэхэм адиштэу юфшлэныр зэхэщыгъэным зэрэтфэлэклу тыдлажэ, — **elo тигушылэгъу.**

Непэ гурыт еджаплэм ыкли клэзэцыкылу ыгыпылэм нэбгырэ 56-мэ юф ашашлэ, ахэм ащыщэу 26-р клэзегъаджэ, 5-р клэзэплу, 3-р гъэсэныгъэ тедзэмклэ клэзегъаджэ, 6-р лъэныкъо зэфэшъхьафхэмклэ пашэм игуадзэх. Зэкларэ зэгурыложьхэу, зэдэлуужьхэу, хэхьоныгъэхэр зэрашлыщтым ыуж итхэу юф ашлэ. Нэбгырэ пэпчэ клэзеджаклохэм шлэныгъэ куу зэрарагъэгъотыщтыр ары зыуж

итхэр. Зэкларэ клэзеджакло 390-рэ джырэклэ гурыт еджаплэм щеджэ, клэзэцыкылу ыгыпылэм 130-рэ члэс. Мы илъэсым я 9-рэ классыр 49-мэ къаухы, я 11-р — нэбгыри 9-мэ. Къэкларэ илъэсым нэбгырэ 21-мэ къаухышт. Козэт мафэ къэс нахь зеушомбгъу, цыф лъэпкызу дэсхэми ахэхьо. Джырэклэ лъэпкы зэфэшъхьафи 7-м яклэзэцыкылухэр гурыт еджаплэм щеджэ, ахэм ащыщэу адыгэхэр процент 56-рэ мэхуу, урысхэр процент 40, ащ нэмыклэу ермэлхэр, къэндзалхэр, азербайджанхэр, Украинэм, Гурыт Ази-ем кыкыжыгъэхэри члэсхы.

Клэзэцыкылухэм зэгурылэныгъэ азыфагу илыныр пшэрыл шъхьалэу ялэхэм ащыщ. Ащ фэгъэхьыгъэ юфтхьабзэхэр ренэу зэхашэх. Лъэпкы зыкыныгъэм и Мафэ игъэклодыгъэу цыхагъэунафыкыгъ. Патриотическэ плуныгъэ ягъэгъотыгъэныр, лъэпкызу кызыхэкыгъэхэм емылтытыгъэу зэгурылэныгъэ, зыкыныгъэ клэзэцыкылухэм азыфагу илыныр клэзегъаджэхэм япшэрыл. Цыф лъэпкы пэпчэ ыбзэ, икультурэ ымыгъэклодэу, джащ даклоу Адыгэ Республикэм зэрисхэр агурагъалозэ юф адашлэ. Ащыщбэм адыгабзэр ашлогъэшлэгъонэу зэрагъашлэ, адыгэ къашьомклэ кружокым маклох, юфтхьабзэхэм ахэлажэх.

Илъэс зэкларэныгъэхэм гурыт еджаплэр зэтэгъэпсыхьагъэ зэрэхуыгъэр пашэм кьелю. Ауужырэ шалхьэхэм адиштэрэ технологиехэр агъэфедэхэзэ клэзеджаклохэр рагъаджэх. Джы ныбжьыклэхэм ежъ-ежырэу лъэныкъо зэфэшъхьафхэмклэ шлэныгъэхэр зэрагъэгъотын альэкы, проект гъэшлэгъонхэр ашлэх, компьютерым хэшылкы фырыл. Цифрэм ылъэныкъоклэ нахь игъэклодыгъэу юф ашлэ хуыгъэ. «Точка роста» зыфиорэм ишлуагъэклэ лэмэ-псымаклэхэр къафащэгъэх: ноутбукхэр, принтерхэр, виртуальнэ нэгъунджэхэр ыкли нэмыкыхэр ялэхэ хуыгъэ. Джащ фэдэу цыфым апэрэ лэпылэгъу рагъэклын альэкылу хуынхэм фэшл ищыклагъэр арагъэгъотыгъ.

— Мы илъэсым илэныгъо кыыщегъэжыгъэу «Движение первых» зыфиорэр нэмыкы гурыт еджаплэхэм афэдэу тэри кызылэуштыгъ. Федеральнэ гупчэм пшэрылэу кыыгууцухэрэр тэгъэцаклэх. Кытклэхуыгъэр лэужьхэм патриотическэ плуныгъэ, гухьхэбайныгъэ ялэным фэтэхэх. Клэзэцыкылухэм ягухэлхэр цылыныгъэм цыпхыращынхэ амал ялэ хуыгъэ, — **elo пашэм.**

Илъэси 6 хуыгъэ тарихьымклэ клэзегъаджэу Альберт юф зишлэрэр. Мыгъэ я 9 — 11-рэ классхэм ятхылыхэр зэрэзэблахуыгъэхэр, зэхьокыныгъэу фэхуыгъэхэр ащ кытфилотагъэх. Джы тихэгъэгу фэгъэхьыгъэ къэбархэр нахыбэу зэриты, клэзеджаклохэм ятарихь нахь дэгъоу ашлэнымклэ ар лэрыфэгъу зэрафэхуэрэр, джащ фэдэу тишъолпыр фэгъэхьыгъэ сыхьатхэр нахыбэу программэ зэрэхагъэхьэрэр кыыхыгъэщыгъ. (Иклух я 3-рэ нэклуб. ит).

КъулыкъушIэхэр ежъагъэх

Бжыхэ дзэ дэщыгъом къыдыхэлытагъэу, Адыгеим икIынхэщ, Урысыем и Улэшыгъэ КIуачIэхэм къулыкъур ащызыхышт ныбжыкIэхэм язичэзыу куп тыгъуасэ гъогу техьагъ.

КъулыкъушIэ нэбгыри 5-р мэфэкл шыкIэм тетэу агъэкIотагъэх. Ахэм ошъогу-десантнэ дзэхэм я 242-рэ еджэплэ гупчэу Омскэ дэтым къулыкъур шахышты.

Мэфэкл Iофтхьабзэу АР-м идзэ коммисариат щыкIуагъэм хэлэжъагъэх республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ органхэм, патриотическэ ыкIи общественнэ организациехэм ялыкIохэр, дзэ къулыкъум иветеранхэр, ны-тыхэр.

Iофтхьабзэр къызэлIуныгъэ ыкIи зерищэгъ дзэ коммисариатим иотдел ипашэу Одэждэкъо Руспъан. Мэфэкл шыкIэм тетэу ящэнэрэ купыр зэрагъэкIуатэрэр ащ къылуагъ. Мы уахътэр гумэкIыгъоу зэрэщытыр къыхигъэщызэ, хэушъафыкIыгъэ дзэ операциер зыщыкIорэ чIыплэхэм мы ныбжыкIэхэр зэрамыщэщтхэр, УФ-м ишъолпыр ит дзэ частхэм къулыкъур зэрашахыштыр къыкIигъэтхыгъ.

Къыблэ дзэ округым изэхэт стратегическэ командование инспектор куп хэт генерал-майорэу Александр Дорофеевым ныбжыкIэхэм закыфигъэзагъ. Хэгъэгум къулыкъу фэхыгъэным игъогу ахэр непэ зэрэтеуцагъэхэр къыхигъэщыгъ.

— Хэгъэгум ыпашъхэ пшъэдэкIыжьэу щышъуилэр гъэцэкIэгъэным игъо къэсыгъ. Непэ къэралыгъо пчъагъэхэр Урысыем

къыпэуцугъэхэу ушэтыплэм тызщит лъэхъаным пшъэрылэу къэуцухэрэр къызэрыкIохэп. Шъо чIыплэ «плъыркхэм» шъуащэщтэп, ау зыщырэхъат чIыплэу шъуздэщыщтхэм пшъэрылэу къащышъуфагъэуцухэрэр шIокI имылэу жъугъэцэкIэнхэ, тятэжъхэм, тидзэкIолIэхэу хэушъафыкIыгъэ дзэ операциер хэлэжъэхэрэм плыхъужьныгъэу, псэемыблэжъныгъэу зэрахъэрэр шысэтехыплэу шъуилэнхэ фае. Дзэ къулыкъум хульфыгъэм ишэн-зекIуакIэхэр епсыхъэх, шъуизэхэшыкI хэхъошт. Илъэсэу шъукуы-зэрэтыштыр бэп, псынIкIэу Iющт. Нэужым къулыкъур ззэзгыныгъэ шыкIэм тетэу шъуащышхэм къыхахынкIи хъун. Сид фэдэрэ лъэныкъо зыжъугъэзщтми, шъуипсауныгъэ зэщымыкъоу ны-тыхэм къафэжъугъэзэжъынэу сышъуфэлъало, — **хигъэунэфыкIыгъ генерал-майорым.**

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Джармэкъо Азмэт тидзэкIолI ныбжыкIэхэм щытхэу хэлъэу къулыкъур къахынышъ, псаоу къагъэзэжъынэу къафэлъэлуагъ. Улэшыгъэ КIуачIэхэм къулыкъур ащыхыгъэныр, Хэгъэгум ишъафитныгъэ къэухъумэгъэныр хульфыгъэ, гражданин ыкIи патриот пэпчэ ипшъэрылэу шъхьалэу зэрэщытыр, ныбжыкIэхэм зэрарыгушхохэрэр ыкIи зэрэжэщтхэр ащ къыхигъэщыгъ. Ветеран движением патриотическэ плуныгъэм

илахышIу зэрэхилъхэрэм фэшI рээз-ныгъэ гущылэхэр афигъэзагъ.

Ошъогу-десантнэ дзэ частэу ныбжыкIэхэр зыдащэщтхэм иллыкIоу Владимир Коняевым къызэриIотагъэмкIэ, къулыкъушIэхэр егъэджен гупчэу Омскэ дэтым мэзитIо щылэщтых, нэужым дзэ частхэм атырагощэщтых. Джащ фэдэу егъэджен гупчэм тарихъ гъогуо къыкIугъэм ар къытегушылагъ. Мы уахътэм сэнэхъат 14-мэ афитегъэпсыхыгъэ специалистхэр гупчэм къегъэхъазырых.

— Ошъогу десантнэ дзэхэм къулыкъу ащыхыгъэным сыдигъуи уасэ фашIы. Ащ плыгъэ, пытагъэ ищыкIагъэх. Лъэгэ-плэшIухэм адиштэрэ дзэхэм ащыщ къулыкъур щышъуухыныу шъуинасып къызэрихыгъэм шъурыгушхонэу ыкIи тидевизэу «Никто кроме нас!» зыфилорэр къэжъугъэшъыпкъэжъынэу щыт, — **хигъэунэфыкIыгъ Владимир Коняевым.**

Гъогу техьэгъэ дзэкъулыкъушIэхэм ащыщ Павел Беликовыр. Ащ Мыекъопэ гурит еджаплэу N11-р къыуыхыгъ ыкIи еджэныр лымыгъэкIуатэу къулыкъум клоныр къыхихыгъ.

— ХэушъафыкIыгъэ дзэхэм къулыкъу ащысхыныу сыдигъуи сыфэзэгъ. Ащ фэдэхэм джы сызэрахэфагъэм сырэгъушхо. СыгукIи, сипсауныгъэкIи сыфэхъазыр. Гъэсэпэхыдэ гущылэхэу нахыжъхэм къытаIуагъэхэр къызэрэтшъхьапэщтхэм сицыхъэ тель ыкIи щытхэу хэлъэу къулыкъур зэрэтхыштымкIэ гущылэ къэтэты, — **къылуагъ П. Беликовым.**

КъулыкъушIэ ныбжыкIэхэм ащыщэу Бэрэздж Руспъан ыгъэкIотэнэу ятэжъэу Василий Павлеченкэр дзэ коммисариатим къекIолапэ.

— Пхъорэльфэу силэхэм ащыщэу Руспъан апэрэу дзэм тэгъэкIуатэ. Арышъ, тIэку тымыгумэкIын тIээкIырэп. ЗэрыкIырэ Адыгэ Республикэм ыцIэ дахэкIэ раригъэлонэу, щытхэу хэлъэу къулыкъур ыхынышъ, псаоу къытфэкIожьынэу сыфэлъало, — **къылуагъ тэтэжъым.**

Нэужым дзэкIолIхэр гъогу техьагъэх. НыбжыкIэхэм щытхэу хэлъэу къулыкъур къахынышъ, псаоу ягупсэхэм къафагъэзэжъынэу афэтэлэ.

ИШЪЫНЭ СУСАН.

Сурэтыр: Артур Лаутеншлегер.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 29-рэ зэхэсыгъо 2023-рэ илъэсым шэклогум и 16-м щылашты.

Зэхэсыгъом зыщыхэплэщтхэм мы къыкIэлъыкIорэ Iофыгъохэр ахагъэхъагъэх: законопроектхэу «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм ипроишъуагъэ ипыдзафэхэм яхылапэ», «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ялахъхэу зэдагъэфедэхэрэр игъом гъэцэкIэжыгъэныхэм епхыгъэ Iофыгъо зауламэ яхылапэ», «ЧIыопсым епхыгъэхэр республикэ, чIыплэ мэхъанэ зилэхэу лъэшэу къагъэгуанэхэрэм язэхэщэнкIэ ыкIи якъэухъумэнкIэ Iофыгъо заула зэшIохыгъэным ехылапэ», «Тыкъэзыуцухэрэ дунаим икъэухъумэнкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм яполномочиехэр агъэцэкIэнхэм ехылапэ», «Жыыр къэбзэнымкIэ правэм ылъэныкъокIэ шапхэу щылэхэр мыкукогъэныхэм ехылапэ» зыфилорэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэныхэм афэгъэхыгъэхэм ятIонэрэу ахэлпэжъэныр; законопроектхэу «2024-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2025-рэ, 2026-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехылапэ», «Адыгэ Республикэм изакон зауламэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэныхэм ехылапэ», «2024-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2025-рэ, 2026-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зымилэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыплэ фонд ибюджет ехылапэ», «ЦIыфхэм IофшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ Адыгэ Республикэм иIофхэм язытэт къэзыгъэпIэгъорэ коэффицентыр гъэнафэгъэным ехылапэ» зыфилорэрэм, «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Организациехэм ямылыкъу хэбзэлахъэу тыралъхэрэм ехылапэ», «ЧIыплэ зыгъэлорышIэжынымкIэ къулыкъухэм псэушъхэ гъорыкIохэм къадекIокIыгъэнымкIэ шапхэу щылэхэр мыкукогъэныхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочиехэр афэгъэзэгъэныхэм ехылапэ» зыфилорэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэныхэм афэгъэхыгъэхэм» апэрэу ахэлпэжъэныр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсыгъо Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Координационнэ гупчэу Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м щылэм сыхъатыр 10-м щырагъэжъэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Пенсиехэм къахэхъошт

IофшIаплэ Iумыт пенсионерхэм япенсиехэм къахэхъагъэу къэкIорэ 2024-рэ илъэсым ищылэ мазэ щыублагъэу къатынхэу рагъэжъэщт.

Ащ фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроектэу УФ-м и Къэралыгъо Думэ апэрэ еджэгъумкIэ ыштагъэм къызэрэщилорэмкIэ, проценти 7,5-кIэ ахъэ тыныр къалэтышт ыкIи, гурытымкIэ лъытагъэу, сомэ мин 23-рэ хъушты. ПстэумкIи нэбгырэ миллион 32-рэ ащ къыхеубытэ.

Проценти 4,6-рэ къыхагъэхонэу ары апэ зэрагъэнэфэгъагъэр, ау УФ-м и Президентэу Владимир Путиным иунашъокIэ инфляциер зынэсырэр къыдэлъытагъэу пенсиехэр индексация ашIыгъэх. Хэбзэгъэуцугъэр заштэкIэ, пенсие коэффицентым ыуасэ къэкIошт илъэсым сомэ 133,05-м нэсышты. Непэ ар сомэ 129,46-рэ зэрэхъурэр.

НыбжыкIэхэм япенсие кIуагъэхэм страхованиемкIэ япенсие гъэнафэгъэ ахъэ тедзэу къыдатырэр 2024-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м щыублагъэу сомэ 8134,8-рэ хъушты. Ащ фэшI, IофшIаплэ Iумытхэм япенсие зыкIалъытыкIыжъкIэ сомэ 1572-рэ къыхэхъошт, гурытымкIэ лъытагъэу, ар сомэ 22605-рэ хъушты. НыбжыкIэхэм япенсие кIуагъэу IофшIаплэ Iумытжыжъхэм къафакIорэр, ари гурытымкIэ лъытагъэу, сомэ 23449-м нэсышты.

Пенсиехэм яиндексация фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект 2024 — 2026-рэ илъэсхэм ателытэгъэ федеральнэ бюджетым лъэшэу епхыгъ. УФ-м и Къэралыгъо Думэ и Тхьаматэу Вячеслав Володиным къызэриуагъэмкIэ, пенсионерхэм

афагъэкIошт ахъэ тынхэм апэлухъаштыр хэзыгъэ имылэу ащ къыщыдэлъытагъ. 2024-рэ илъэсым пенсиехэм къахэхъоштым пстэумкIи сомэ миллиард 234-рэ пэлугагъэхъашты.

УФ-м IофшIэнымкIэ ыкIи цIыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ и Министерствэу къызэритыгъэмкIэ, 2024-рэ илъэсым инфляциер диштэу пенсиехэр къалэтыштых, ау къыкIэлъыкIошт 2025-м тIогъогъурэ къахагъэхон гухэлъ яI. Щылэ мазэм и 1-м инфляциер зынэсыгъэм елпытыгъэу къалэтышты, УФ-м и Социальнэ фонд ихахъохэр зынэсыхэрэм елпытыгъэу етIани мэлпылфэгъу мазэм къыхагъэхъошт.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр: зэлухыгъэ къэбарлыгъэлэс амалхэр.

ИпнэIасэм икъэгъэлъэгъон

Адыгэ Республикэм инароднэ сурэтышIэу ГъукIэ Замудин ыныбжэ илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъонэу «Адыгэ Iуаблэм иискусствэ» зыфилорэр.

Ар мэфэкл шыкIэм тетэу шэклогум и 15-м мафэм сыхъа-тыр 3-м Адыгэ Республикэм и СурэткъэгъэлъэгъуапIэ къыщызэлIуахышты. Искусствэр зыфэзэгъасэхэрэр ыкIи лъэпкъ культурэр зышIогъэшIэгъонхэр ащ еплъынхэ алъэкIышты.

Теклоныгъэм кӀуачӀэ къыреты

(ИкIэух).

— Гьэсэнэгъ тедзэм мэхьэнэ ин етэты. Лъэныкъуи 5-кIэ гошыгъэу гурыт еджаплэм чIэххэм тикIэлэегъаджэхэм юф адашIэ. Лъэныкъо пэпчъ епхыгъэу кру-

жоххэм къакуалэх, сугуапэу къыхызгъэ-
щымэ сшюигъу, ыпэкӀэ къекуалэщтыгъэ-
хэр кӀэлэеджакӀохэм япроцент 70-рэ
хъуштыгъэмэ, джы проценти 100-м
нэдгъэсыгъ, апэрэ классым къыщегъэ-

жъагъэу шъхъадж нахъ зыфэщэгъэ лъэ-
ныкъор къыхехы, — **ею тигущылэгъу.**

Ілпэлэсэнныгъэ ин зылэкэлъ клэлэегъаджэх Козэт гурыт еджаплэм шылажьэхэрэр. Гурытымклэ лоф шышлэхэрэм аныбжь илъэс 36-рэ. КІлэлэегъэджэ ныбжьыкІлэхэр къещэллэгъэнхэм фэшІ ищыкІлагъэр агъэцаклэ. КыблухъагІлэхэм зетыгъоу сомэ мини 10 муниципалитетым зэрэритырым нмыкІлэу, маэз къэс апэрэ илъэсІ 5-м лэжьапклэм проценти 5 кыблухагъахьо. «Земский учитель» зыфилорэм кыблхыэльытагъэу нэбгыри 3 кыблухагъа, ахэр пэублэ классхэмклэ клэлэегъаджэх.

Шхьяаплъэкьо Альберт икабинет куб-кэхэр бэу члэтых, ахэм ягугъу кьыт-фишыг. Футболнымклэ еджаплэм хэ спорт клубым, кэшшоклэ купым кыхыхыгэхээр, еж ышххэклэ кыфагэшшоагъэуи маклэп ахэтыр. Ахэм ащыщ усэ кьеджэнымклэ зэнэкьокъум я 2-рэ чыплэр кыызэрэщыдихыгээр, «Новой школе — новые учителя» зыфилорэм ишьолъыр уагъу я 2-рэ чыплэр кыщыдихыгаг, ащ нэмыкыбэхэри. Ау анэх мэханэ зэритэу зигугъу кышылэр аужырэ цлэ лъаплэу кыфагэшшоагээр ары. Зэнэкьокъум ыуж нэмыкл шьыпкэкъу кызыриггээжыгээр тигушылэгъу кыи-

хегъэщы, шлэныгъаклэхэр, гухэлъыклэхэр
илэхэу игупсэ еджаплэ къэкложьыгъ.

— Зэнэкьокум сызэрэхэлэжыагэм
лэшэу сегэгүшхо. Илэситлу нах лоф
сшагэпти шыцынаг, ау гу кызылэтыс-
шыыхы сыхэлэжыаг, сишлэныггэхэр,
сиамалхэр сыуэтэинхэр, ахэггэхьонхэр,
нахыжыэм шысэ атесхыныр ары сыгүклэ
сызыфэягэр. Ылэрапшлэу нэггырэ пэлчъ
фэггэхыгыгэ видеоролик зэхэдгэуцуаг,
пэцэ лэнатлэр зэрэзэхатцэрэр кытлоты-
кыг, нэужым клэлээггэджэ совет зэхэт-
щаг, ошлэ-дэмышлэ лоф кээхымэ хэкы-
плэу кыфэбгыотын плыэкыштымэ тыте-
гушылаг, шыпыкэу плон хуым, ар кын
кыисфэхууг, сыда пломэ ащ фэдиз опыт
силэп. Ящэнэрэ уцугьом проект зэхэб-
гэуцонэу шытыг, ар сэрклэ лэшлэхыг,
проектхэм яшлын сыгүклэ сыфэщаг.
Теклоныгэр кызыэрэсфэгэшошогэм
кыуачлэ хэзгыотаг, ыпэкыл хэггэхьэшлүхэр
тшлэхээ лоф тшлэшт, — **elo ащ.**

Шъхьапльэкъо Альберт ныбжьыкӀ нахь мышлӀми, илофшӀн зеригъэцакӀэрэр гъэнэфагъэ. Гурыт еджаплӀр анахь дэгъухэм ясатырӀ зэрэхэтыштым дӀлажьэ ыкӀи ар кыдӀэхъу. ЗыкӀ къэралыгъо ушӀтынхӀэр клӀлӀаегъаджӀэхэм дӀгъоу зэратыштым, Урысые олимпиадӀэхэм якӀлӀ-лӀеджакӀлохӀэр зӀрахӀлӀажьӀэштхэм, яшӀлӀ-ныбжьӀэхэмкӀлӀ къазӀрахӀэщӀштхэм ыпӀэкӀи дӀлажьӀэштхь.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Іэшъынэ Аслъан.

НыбжыкІэхэр шІэныгъэм хашцэ, сэнэхьатым фапІу

ЮНЕСКО-м игъоу зэрильэгъугъэу, 2001-рэ илъэсым кыщыублагъэу шысьхьэлум и 10-р шлэныгъэм и Дунэе мафэу хагъэунэфыкы. Хабзэ зэрэхъугъэу, мы мафэм шлухьафтын инхэр, дипломхэр, цытхьуцлэхэр шлэныгъэлэжхэм аратых, конференциехэр, семинархэр зэхашх.

Шэныгэм и Дунэ мафэ шэныгэ хэсэм шылажэхэрэм ямэфэкл. Ахэр акыыл лофшэнышхор зылэжырэх — профессорых, академикых, ушэтаклох, научнэ лофышлэх, клэлегэаджэх, аспирантых, кызралыгэ лофышлэх.

Мы мэфэклым мурадү, пшэрыльгэу илэр дунаим тет шэныгэлэжыхэм шхъэ-клафэрэ уасэрэ афэшлыгэзныр ыки ахэр нахь зэпэблагэ шлыгээнхэр, акьыл лэжыгфэр мамырынгэм ыки псэуклэшүлү афытегэпсыхгэзныр ары.

Шэклогум и 10-м гуманитар ушэтын-хэмккэ Адэгэ республикэ институтым лэнэ хьурэе-экскурсии «В мире гуманитарных наук» ылоу хэгъэгу лофтхэбзэ инэу «Наука рядом». Десятилетие науки и технологий в России (2022 — 2031) зыфилорэм кыпккырыккэу шылагъ. Мэфэкым хэлэжыагъэх институтым иотдел зэфэшхьафэм яшэныгыгъэлэжхэр ыккы Адэгэ республикэ гимназием иапшээрэ

классхэм яеджаклохэу клэлэегьаджэу
Льэустэнджэл Фатимэ зигьусагьэхэр.

Мэфэкүйр шүлүс гүшлүклэ кызылуу-
хыгь гуманитар ушэтынхэмклэ Адыгэ
республикэ институтым ипашэ игуадзэу,
филологие шлэныггэхэмклэ докторэу
Биданыкьо Марзият. Институтэу шыщы-
лажээхэрэм тарыхь гьэнэфагьэ зэрилэр,
ар 1929-рэ ильэсым зэрэзэхашыгьагьэр,
шлэныггэр лъэныкьуабэклэ лэжыггээн
зэрэфаер кьагурылоу иапэрэ зэхаша-
кдохэр эклэдэлүкыжы-здэлорышлэхэу
зэрэздэлэжыаггэхэр, апэдэдэ отдел
зытлүз нахь зэрмылаггэр, отдели 9-м
джы лоф зэрашлэрэр, нелэ шлэныггэхэм-
клэ докторхэр бэу илэ зэрэхуьггэр, ин-
ститутым хэхьоныггэхэр зэрилэр киггэ-
тхыгг; кытклэхуьхьэрэ клэпаклэхэр
шлэныггэм мэхьанэ ратэу плуггэнхэр, ар
нэбгырэ пэлпч ищыклэгьэ гушхьэгьо-
мылэу зэрэщытыр кылуагь.

Шэныгъэм имэфэклъыгъэкӀотагъ

филологии шлэныгэхэмклэ кандидатэу, АРИГИ-м иученэ секретарэу Шэуджэн Тэмарэ. Адыгэ республикэ гимназиэм иклэлэеджаклохэр шышхъэлум институт-ты шылагъх, Адыгеим иархеологие бай ыки мы лофшыхом фэгъэзэгъэ археологхэм шафагъэнэлосэгъагъэх; упчлабэу ялэхэм джэуапхэр аратыжыгъагъ. Зичэзыу зэлуклэгъу-зэхэхьагъур шлэныгъм и Дунэе мафэ фагъэшъуаш. Ащ елытыгыгъу еджаклохэр цшу агоашын-хэш, шлэныгъэ плошадкэхэм фольклорым, бзэшлэныгъм, литературоведени-ем ялофыгъохэм зэрашафагъэнэлосэшт-хэр; гурьт еджалпэр кызыаухклэ сэнэхьа-тыр кыхахынымклэ, зэхыхырэр, альэ-гъурэр, кьафалуатэрэр кьазэрашхьалэ-штыр кылыагъ.

Ау постэуми апэу еджаклохэу кыи-
зэлукагэхэр зыфагьэнэлосагэхэр гу-
манитар ушэтынхэмклэ Адыгэ республикэ
институтым илэс 90-м кыкылоц! гогоу
кыкылугэр: шлэныгьэр лэжыгыэным
апэрэу фежыгьэгьэ адыгэ гьесагэхэу
мы лофышхом лутыгэхэр, отдэлхэр
зыфэдагэхэр, нэбгырэ пчягьэу зэрэ-
хьущтыгэхэр, апэрэ экспедицихэм
бзэмклэ, фольклорымклэ, литературэмклэ,
тарихымклэ яклэщэкулагэхэр; охьтэ
кыныгьохэр зыфэдагэхэр, институтым
пашэу илагэхэр, ахэм ялэжыгьэ хэ-
гьэгү шлэныгьэр зэригьэбаигьэр... Ахэр
зэклэ кыизэхуыбытэу гьэпсыгьагьэ со-
циологие шлэныгьэхэмклэ кандидатэу
Гьуклэл! Зухра зэхигьэуцогьэ видеоро-
ликэ «Адыгейский республиканский
институт гуманитарных исследований
им. Т. Керашева» зыфилоу мэфэклым
хэлажэхэрэр зэрагьэплыгьэхэр. Ащ
кыкылэпыкылагьэ площадкэхэм ялофшлэн.
Апэрэу фольклористикэм фэгьэхыгьагьэ.
Клэзеджаклохэм мы лэыныкьомклэ адэ-
госагьэ филологие шлэныгьэхэмклэ док-

торэу, отдельным ипашэу Цуеко Нэфсэт. Адыгэхэм яфольклор зэрэбаир, чым уетлэ кэс зы гьэшлэгъон горэ кыызэрэ-члэклэу, угьогьэхэр бэу зэрашыхэрэр, ахэр зэрэзэрагъэзафэхэрэр, уасэ афа-шлэу кыызэрэдагъэкыхэрэр ыкли ады-гэхэмклэ фольклорым мэхъанэшхо зэ-рилэр ныбжьыклэхэм кьафыралотыкыгъ.

Ятлонэр площадкэр бзэшлэныгъэм фэгъэхыгъагъ, ащ фэгъэзгъагъэр фи-логие шлэныгъэхэмклэ докторэу Анцокьо Сурэт. Бзэм ишэфхэр, адыгабзэм илъ-шыгъэ-дэхагъэ клэлэеджаклохэм апкы-рилъхъэу лощ ащ адишлагъ.

Үлснэрэ площадкэр литературоведением ехылыггагь, ар зирцагь, ишлэныгьэхэмклэ ныбжьыклэхэм адэгошагь филологии шлэныгьэхэмклэ кандидатэу, институтым илофышлэу Сихьу Султан.

Шлэныгъэм уасэ зэрилэр, мафэ къэс илэм хигъахьозэ ыпэклэ зэрэлыкыуатэрэр клигъэтхьэу мэфэкл лэнэ хьураер кыагъэ.

Клэлэджаклохэрэ зэсэхыгэм, зэдэ-
лүгэхэм нахь кыгыэшошлуагэхэу,
лэпкь культурэмрэ лэпкь шлэныгэмрэ
зэлхыныгэа пытэ зэрлэр клэгэтхэу
филологие шлэныгэхэмклэ кандидатэу,
институтым илофылшэу Нэгээрэкшо Каз-
бек шыклэпшынэм кыргыгэлөгэа адыгэ
орэд мэкьамэхэм ягуапшэу ядэлүгэхэ,
ахэм апылэ кэбар клэлхэрэ ашлагэхэ.

МАМЫРЫКЪО Нүриет.

Сүрэтыр: республикэ институтыр.

Адыгеим щыщ кIэлэеджакIор атекIуагъ

Адыгэ Республикэм икIэлэеджакIохэм ащыщхэр фестивалэу «Беспилотные решения» зыфилорэм хэлэжьагъэх.

Нэбгырэ 5000-мэ къахахыгъэ ин-женер ныбжьыкIэхэу фестивалым ифинал ихьагъэхэр шэклогум и 1-м къыщегъэжьагъэу и 4-м нэс Къалмыкъ Республикэм щызэнэкъокъугъэх. Къыблэ федеральнэ шьолъырым ирегиони 10-мэ, ЛНР-м ыкIи

ДНР-м якIэлэеджакIохэу сэнаушыгъэ зыхэлъхэр ары ащ щызэрэугъоигъэхэр.

Адыгэ Республикэм икомандэ хэтыгъэх Мыекъопэ гимназиу N 22-м», «Лицееу N 5-м», «Лицееу N 35-м» ыкIи гурыт еджаплэу N 7-м ащеджэрэ ныбжьыкIэхэр.

Фестивалым изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, лицееу N 35-м икIэлэеджакIоу Тимур Исаевым хэушъафыкIыгъэ зэнэкъокъум теклоныгъэ къышхыдихыгъ, ар апшъэрэ еджаплэм чIэхъан хъумэ, пчъагъэу ушэтынхэм къащилэжьыхэрэм балли 5 къыфыхагъэхъожьышт.

Мы фестивалым программированием ыкIи пилот зэрымыс транспортым ыльэныкъокIэ кIэлэеджакIохэм ясэнаушыгъэ къыщагъэлъэгъон альэкIыгъ. Фестивалым къыдхэлъытэгъэ Iофыгъохэм ащыщых компьютерым епхыгъэ IофшIэнхэм ягъэцэкIэн, нейроннэ зэпхыныгъэхэр ыкIи машиннэ егъэджэнырэм искусственнэ шIэныгъэмрэ зэхэфыгъэнхэр. А лъэныкъохэмкIэ хэъоныгъэхэр ныбжьыкIэхэм ашIых.

КIэлэцIыкIухэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ я Урысые общественнэ-къэралыгъо движениеу «Движение первых» зыфилорэр яIэпылэгъоу мы фестивалыр рагъэкIокIыгъ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2023-рэ ильэсым цIыф куп гъэнэфагъэхэм зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъу зэралэклагъэхъащтым ехылагъ

Федеральнэ законэу N 414-р зытэтэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм яхэбзэ къулыкIухэм язэхэщэн ылапсэхэм яхылагъ» зыфилоу 2021-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 21-м къыдэкIыгъэм ия 48-рэ статья ия 3-рэ Iахъ тегъэлсыхъагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешIы:

1. ХэушъафыкIыгъэ дзэ операцием илэхъан пшъэрылхэу зэ-шохыгъэн фаехэм ялэытыгъэу Урысые Федерацием зыкъэухъумэжьыгъэнымкIэ и Министерствэ 2023-рэ ильэсым гъэтхалэм и 1-м къыщы-ублагъэу зэзэгъыныгъэ адэзышIыгъэхэм зэтыгъо ахъцэу сомэ мини 100 2023-рэ ильэсым аратынэу гъэнэфэгъэнэу.

2. Мы къыкIэлъыкIохэрэр къыдэлъытэгъэнхэу:

1) ахъцэу аратыштыр зэралэклагъэхъащтыр;

2) Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэтыгъо ахъцэр алэкигъэхъащт, ащкIэ лъапсэ хъушхэр федеральнэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат» зыфилорэм зэхигъэуцогъэ списокэхэу Адыгэ Республикэм идзэ комиссар ыухэсыгъэхэр ары;

3) министерствэм илицевой счет зэтыгъо ахъцэр къырагъэкIынышъ чIыфэт организацием лицевой счетыр къыщызэлэузыхыгъэу зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъум къежэрэм фатIупщынэу.

3. Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат министерствэм зэрэдэлэжьэшт шIыкIэр ыгъэнэфэнэу.

4. Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ и Министерствэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет икъэкIуапIэхэм къахигъэкIынышъ зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъур зытэлытагъэхэм алэкигъэхъанэу.

5. Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат мы лъэныкъомкIэ министрствэм гъусэныгъэ дырилэнэу игъо фэльэгъугъэнэу.

6. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхуу.

**Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу
КIЭРЭЩЭ Анзаур**

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ, 2023-рэ ильэс
N 261

Тарихъым ишыхъат Адыгеим къыщагъотыгъ

Ионыгъом щыублагъэу чъэпыогъум нэс КъокIыплэм щыпсэу-рэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музейм и Кавказ археологическэ экспедицие Адыгеим Iоф щиллагъ.

Шэуджэн ыкIи Красногвардейскэ районхэм азыфагу илэ гунапкъэм ит къэхэлъэ-жьым ахэр щытIагъэх. КъычIатIыкIыгъэхэр пкъыгъо хьалэмэт 200 мэхуу, ахэм язытэт зэтырагъэуцожьынышъ КъокIыплэм щы-псэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэра-лыгъо музейм и Темыр-Кавказ къутамэ илэсым ыкIэм нэс къыратыжьыштых.

Экспозициехэм, къэгъэлъэгъонхэм ягъэ-хъазырынкIэ музейм иотдел ипашъу Кирилл Еременкэм «Адыгэ макъэм» къызэрэфило-тагъэмкIэ, урым амфорэм икъутафэхэм хэз ямылэу, мыутIэ сэшхохэр, мычIэ лъэплэ зэфэхьыафхэм ахэшIыкIыгъэ щыгъыжьы-ехэр, джэрз гъунджэр къычIахыгъэ пкъы-гъохэм ахэтыгъэх. Анахь пкъыгъо ныбжьы-кIэр тиэрэ ыпэкIэ апэрэ лIэшIэгъум ехы-лагъ — ар джэрз гъунджэр ары. Урым амфорэр анахьыжъ — тиэрэ ыпэкIэ яплэ-нэрэ лIэшIэгъум ашIыгъ.

Археологхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, къо-шыныр урым къалэу Мендэ щашIыагъ. Лъакоу кIэтым ар тетхагъ. Хъэдэкъупшъ-хъэхэм альэгъу шьыпкъэ ар щылыгъ. IэкIэ ашIыгъэ етIэф къошынышхоу, мыутIэ сэшхо-хэу, щэбзасэхэр зэрылэ сагъындакIэу ыкIи псэушъхъэ къупшъхъэхэу хъадэм дычIалъ-хъажьыгъагъэхэм ар цIыф лъэрыхъэу зэрэ-щытыгъэр къагъэнафэ. Джащ фэдэу ылэ джабгъу урым апч хъуантIэм хэшIыкIыгъэ Iэпшъэ Iэхъур илыгъ. БлэкIыгъэ лIэшIэгъум ия 80-рэ илэсхэм улэпэ къэхэлъэжьым къыщычIахыгъагъэхэм джы къагъотыгъэ пкъыгъохэр зарагъапшэхэм, псыхъоу Джа-джэм инэпкъ ягунапкъэу мыутIэ лъэпкъ

зэфэхьыафхэр а чIыплэм щыпсэуштыгъэхэу археологхэм зэфэхьысыжъ ашIыгъ.

Тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Вла-димир Эрлих къызэрипорэмкIэ, урымхэм мыщ фэдэ къошынхэм санэ рызэрэщытIыгъ. Ащ къызэриушыхъатырэмкIэ, Сицилие нэпкъ-хэм адэжъ, Портичелло зыфилорэ къалэм пэблагъэу, урым къухъэу щычIыхъагъэм Мендэ къыщашIыгъэ къошынхэр бэу къыща-гъотыжьыгъагъэх. Арышъ, псыхъоу Джаджэм инэпкъ къыщычIахыгъэ амфорэр ахэм афэ-дэу альытэ.

«Къэдгъотыгъэ пкъыгъо 200-м джыдэдэм игъэкIотыгъэу Iоф адашIэ, Краснодар унэе реставраторхэм алэклэдгъэхъагъэу агъэкIэ-жьых, къошыныр зэхэпIэкIэжьы. Урым къыщашIыгъэхэм ямызакъоу, мы чIыплэм щашIыгъэхэри пкъыгъохэм къахэтэгъэщых. Зэфэхьысыжьхэр къызщытIышIт конферен-цие музейм щызэхэтщэшт. Кавказ архео-логическэ экспедицием иIофшIэн ащ къы-щыуцурэп, Мыекъопэ районым икъушъ-хъэхэм Iофтхъабзэхэр ащызэхэтщэщтых», — къылуагъ Кирилл Еременкэм.

ТЭУ Замир.

Апэрэхэм осэшхо къыфашIыгъ

«Ростов-на-Дону — Хьаджыкъу» зыфилорэ гъогум зекIохэр зэрысыгъэ апэрэ мэшIокур зэрэрыкIуагъэм Урысыем мэ-шIоку гъогухэмкIэ икъулыкIуу уасэ къыфишIыгъ.

Шэклогум и 3-р ары зекIоныр зызэхашагъэр. МэшIокум цIыфхэр бэу исыгъэх. Ахэм Адыгеир лъэшэу агу рыхыгъ. ЗекIо-хэм Хьаджыкъо къыщалъэ-гъугъэхэмкIэ балли 4,9 — 5-рэ, ГъозэрыплъэкIэ балли 5 агъэуцугъ. Джащ фэдэу фэлэ-фашIэхэр мэшIокум зэрэщагъэцэкIагъэхэмкIи, зэрагъэшхагъэхэмкIи, экс-курсиехэр зэрэзэхэшагъэ-хэмкIи баллхэр шъафэу агъэуцугъэх.

Урысыем мэшIоку гъогу-хэмкIэ икъулыкIуу къызэ-ритыгъэмкIэ, зекIохэм ате-гъэпсыхъэгъэ мэшIокур шэклогум къыщегъэжьа-гъэу гъэтхалэм нэс Адыге-им щызекIошт. 2023-рэ ильэсым шэклогум и 17-р, тыгъэгъазэм и 1-р, и 15-р, 2024-рэ ильэсым мэзаем и 23-р, гъэтхалэм и 8-р ары мэшIокур гъогу зытехъа-щтыр. МэфитIум къыклоцI зекIохэм Адыгеим илэ-гъупхъэ чIыплэ шъхьалэхэр:

къушъхъэ тешъоу Лэгъо-Накъэ, Рыфабгъо ипсы-кефэхэр, Хьаджыкъо итIо-кIэ зэжъу зэрагъэлъэгъун, Кавказ биосфернэ заповед-никым, Мыекъуапэ ипивэшI завод щылэнхэ, Адыгэ Рес-публикэм итарихъ Лъэпкъ музейм щызэрагъэшIэн, псы Iэзэгъухэм защагъэлсэфын, адыгэ шхыныгъохэр, гушъ-Iэм пае, адыгэ къуаер зы-луагъэфэн, мэшIокум ис-хэу сурэт зытырагъэхын альэкIышт.

Композитор цлэрылоу Нэхэе Аслъан кызыхъугъэм ия 80-рэ илэс ипэгъоклэу

Лъэпкъыпсэр пытэмэ...

Хэтрэ цыфи лъэпкъэу кызыхэклыгэр шлодах ыкли шлодэгъу, ары зэрэщытын фаери.

Ау «сызщыщ лъэпкъым фэдэ щылэп» олоклэ икыуштэп. Ори ащ ынапэ зэрэфэлэклэу зэрэбгъэдэхэщтым удэлэжъэн, уищылэныгъэ гъогууанэклэ бжыгъэ птемилъэу, лъэпкъ шүлэжъым кыуитырэ клуачлэр кыызфэгъэфедзэ, гъэхъагъэхэм яклурэ гъогу кърпэныр зэпыпчышъун фае. Ащ даклоу зыщыбгъэгъупшэ хъуштэп уигъэхъагъэхэр зэклэ лъэпкъым зэриер, ащ ибаиныгъэу зэрэщытыр.

Джащ фэдэу зылытэхэрэм ащыщ непэ сигукъэкыжъ чыжъэхэр зыфэгъэхъыгъэ композитор цлэрылоу Нэхэе Аслъан Къасым ыкър. Ицыклогъом кышхэгъэжъагъэу щылэныгъэ гъогуу ащ кыклогъэм фэгъэхъыгъэу гъэзет нэклубгъо 12 фэдиз ыпэклэ «Адыгэ макъэм» кышхэгъэжъагъэ (урысыбзэклэ А. Нехаим фэгъэхъыгъэ тхылъэу «Откуда эта музыка во мне...» зыфиллоу кыдэкыгъагъэм щыщ пычыгъохэр адыгабзэклэ зэс-сидэкыгъагъэх). Арышъ, ахэм ягугуу непэ къэсшыштэп, зы хъугъэ-шлаг анахъэу сыкыызтегушылэщтыр.

Нэхэе Аслъан апэдэдэ нэлуасэ сызыфэхъуагъэр Адыгэ къралыгъо клэлэгъэджэ институтым сыщеджэ зэхур ары. «Адыгэ отделением ижъырэ лъэпкъ ордэхэр къэзылошт хор щызэхъащтышъ, шукъемыклуалэ хъуштэп» алуи кызытфагъэпытэм, тэри тигруппэклэ нэбгырэ шуклае тыхъоу зыфалогъэ уахътэм ехъуллэу институтым тыкышхыгъэуагъэ. Шъхэлэхъо Абу (Тхэм джэнэт лъаплэ кырет) клэлэ нэбжыклэ горэ игъусэу кызырэтэжэрэп тлэгъугъэ. Нахъ благъэу тыкызыакуалэм, «Мары, нэлуасэ шуфэхъу, Нэхэе Аслъан ары ордэкъэлоным шуфэгъэгъэс-щтыр» ылуи, маклэу Абу къэщхыпцыгъ. Етланэ лапэ кысфиши, «Мыри Нехаемэ япхъу, тичылэ щыщ» зыролом, адрэри нахъ къэгъулуи, «Ащыгъум сшыпхъу нахъыклэ хорым хэтыштба» ылогъагъ.

Тлэклу-тлэклуэ нэбгырэ 30-м ехъоу тыкызырэгъуагъэ. Актывэ залым члэт пхъэнтлэклухэм татетлысхъагъэу тыщысыти, клэлэхэр — зы бгъумклэ, пшъашъэхэр — адрэ бгъумклэ тигъэтыси, макъэхэмклэ (сопрано, альт, тенор, бас) тызэтыриутыгъ.

Арэуштэу ышлынэм ыпэклэ нэбгырэ зырызэу кытэклуалэмэ, нотэ горэхэр ежъ кыломэ, тэ кыкылытигъэлотыкыжыхъэхэзэ тымакъэ зыфэдэр, ордэ къатло зыхъуклэ купэу тызыхэтыштыр ыгъэунэфыгъ. Ар лоф псынклагъэп, ау ежъ хихыгъэ сэнэхъатым лъэшэу зэрэфэшагъэм, хэшлыкышхо зэрэфырилэм, теурыклуагъэр зэриджагъом тэригу лытымытэнэу хъугъэп. Сыдэу щытми, сыхъатрэ ныкърэ фэдиз ащ ыхыгъэу, тызэбгырыкыжыгъэ, типшъашъэхэм ащыщ горэм кылуагъ: «Сенэгуе мы Нехаеу Абу кытфицагъэм тигъэлэнклэ. Тэ клэлэгъэджэ сэнэхъатыр ары зыфэдгъэсэн фаер нахъ ордэкъэлоныр арэпныла». Ар сыгу римыхъэу Абу кытылуагъэхэр ыгу къэзгъэкыжыгъэх: «Аслъан кышхуилорэм шудэмых, зыкъэшъумыгъэгужу, ижъырэ адыгэ ордэхэр къэзылошт хорым шузырэхэтыр зыщышъумыгъэгъупш».

Нэхэе Аслъан репетициехэр тшыхэ зыхъуклэ сценэм тыкыдищаемэ, тызэхэтэу, ежъ тапашъхэ итэу дирижировать ышлызэ, зыщыщыклагъэм тымакъэ нахъ рытигъэхъымэ, пыхъужхэм уарыгушхон зыщыфэе чыплэхэм такъынэсымэ тымакъэ нахъ дгъэлэшызэ, тынэ теты-

мыхъу, тэгъэразэмэ е тэмыгъэразэмэ дгъэунэфы тшлоигъоу Аслъан ынэгъу тыклаплэзэ ордэ къатлоштыгъ.

Клалэу кытхэтхэм ащыщхэри тлэклу-тлэклуэ Аслъан ныбджэгъу фэхъугъагъэх. Лъэпкъым хъупхъэу фэлажъэхэрэм ащыщхэу Чэмышъо Гъазый, Къуекъо Асфар ыкли нэмыкхэм ахэтэу, зэдэгъушлэхэу, зэрэгъэххэу загъорэ тлэгъуштыгъэх.

Мафэхэр, мазэхэр кызыкълыкылауагъэх. Къэсыгъ а мафэу зэклэми тыгумэкызэ тызажэщтыгъэр. Джы институт сценэм тытетэу, тезгъаджэхэрэм, студентхэм ыкли нэмыкхэу кьеклолагъэхэм апашъхэ тилэпэлэсэныгъэ кышхыдгъэлэжъон,

тилэпкъ ордэхэм купкышхоу ялэр альпидгъэлэсын фаеу хъугъэ. Агу рихышхэ, римыхышхэ тиорэд къэлуаклэ? Аслъан мэгумэкымы кызыхыгъэщырэп, ау ащи зэрэгъумызагъэр дэтшлагъэу щыт.

Мары маклэ-маклэу пэлухъор кылуахи, цыфыр зычлиз залышхом тинэплэгъу тетыдзагъ. Апэрэ сатырым тесыгъэх Шъхэлэхъо Абу, Бырсыр Батырбий, Блэгъожъ Зулкъаринэ, Шъаукъо Аскэр, Абрэдж Ачэрдан ыкли нэмыкхэр. Тыгу кыдэлэтыштым фэдэу кытео. Аслъани кытэмыгъэуакулытэжъ тшлоигъу. Тапашъхэ итэу зэклэми тинэплэгъу ежъ фэдгъэзэн зэрэфаер кытигъашлэу ылэхэр маклэу кыли, ордэ кыхэ-тыдзагъ. Макъэу тызэригошхыгъэхэмклэ тызэпегъыуэ «Очнэлэу заор» кызытэхуым, лэгъуе макъэшхом залыр зэтыричэу кытхышхыгъ. Ау зэклэми анахъ дгъэшлэгъагъэр тезгъаджэхэрэр зэклэ къэтэджыгъэхэу лэгъу кызырэтфитеоштыгъэхэр ары. Ащ фэдэм тежэгъахэпти, тамэ кыдгъолагъэм фэдэу, гушхуагъэри, гушлуагъэри зэхэтэу тплыштыгъ. Кыддэхъугъ! Кыддэхъугъ! Абуи, Аслъани къэдгъэу-кытэжыгъэхэп! Гушло нэпсым тытеукулытыхъэу пшъэшъэжые-хэм тинэплэгъухэр зэшлэгъэ-былэу тызэхэтыгъ. Аслъан ыгу ихыкылырэр итеплэклэ кьепшлэнэу щытыгъэп, ау концерт ужым «шъупшыгъа?» ылуи кызызэхыпцым, джашыгъум кыдгурылуагъ нылэп кызырэтфэразэр.

Мыгу Сарэрэ сэрырэ ордэкъэлоным тымакъэхэр кьеклухэу ылыты, а лъэныкыом зыфэдгъэ-зэнэу Аслъан тлэклу кытэушъыеу ригъэжъагъ. Сэ ащ лыпытэу

пысыупкыгъ: «Хъау, счый бэрэ сегъэгумэкы, етлани сценэм ситетэу сизакъоу егъашлэми ордэ къэсложуштэп. Угу кысэмыгъабгъ, Аслъан, ордэлоу сыхъун сплэкыштэп». Аслъан къэщхы кылуагъ: «Удэ уш ыло-рэр, ордэ къапло зыхъуклэ чыири хъужыштба! Ау, сызэрэнэ-гуэрэмклэ, еджэныр лъыбгъэ-клуатэ пшлоигъу. Абу кысыло-гъагъ аспирантурэм учлэхъан мурад зэрэуилэр. Ари дэгъу, Нехаемэ джыри зы шлэныгъэлэжъ къахъхон». А лофым ащ нахъыбэрэ кыфэдгъэгъэжыгъэп...

Мафэ горэм Аслъанрэ Мирэрэ адэжъ сыклуагъэу, тыгушылэу тыщысызэ, Мирэ зыфэгъази еслюагъ: «Мир, сызэгъушхы-сагъэр джыдэдэм ошла? Оры мыхъугъэемэ, Нэхэе Аслъан зынэсыгъэ лъэгалэм нэмысы-шъуныгъэкли мэхъу». Аслъан лъэшэу къэщхыгъ: «Олахъэ, сестричка, Мирэ ыгу илэ шъыпкъэм кытебгъэфагъэклэ».

Зигугъу къэсшыгъэ хъугъэ-шлагъэу хорым епхыгъэм ыуж илэсипшл пчъагъэ тешлэжыгъэм, тэри нэнэжъ-тэтэжъ тыхъу-гъэм, зыдгъэхъупхъэзэ тиунэ-хэм зыгорэхэр ащытлэхэ зы-хъуклэ, ижъырэ адыгэ ордэхэу Аслъан тигъэшлэгъагъэхэр кы-клэтыкыхъэхэ, тиныбжыкылэгъур тыгу къэтэгъэкыжы, кытклэ-хъухъэгъэ цыклухэм ахэр зэхэтэгъэхы.

Тыпфэраз, Аслъан, лъэпкъ шүлэжъур пытэным уилахышхо зэрэхэпшыхъэрэм, искусствэ лъагэм цыфхэр зэрэхэпшэхэрэм апае.

ТХЪАРКЪОХЪО
Сафыйет.

Филологие шлэныгъэхэмклэ кандидат, АР-м изаслужен-нэ журналист.

Проектым ишлуагъэкIэ

Хасэм итхьаматэу Нэпшлэкый Амин кызырэтфилотагъэмкIэ, грантым кыкIэлогъэ ахцэмкIэ проектэу «Псыхъоу Лабэ — зэкъошныгъэм ипсыхъу» зыфилорэ пхырашызэ Кошхъэблэ районым Iофтхъэбзэ эфэшхъафхэр шырагъэкIокIыгъэх. Ахэр зыфэдагъэхэм нахь игъэкIотыгъэу ащ тышигъэгъо-загъ.

— Пшызэ исэмэгубгъу псыхъоу Лабэ речъэкIы. Псыхъом ыцIэ хэтэу къоджэ псэупIабэм цIэхэр афаусыгъэх: кIалэхэу Лабинск (Джэдунэ) ыкIи Усть-Лабинск, станицэу Новолабинск, нэмыкIхэри. Лабэ псы чъэрым илъэсыбэ хъугъэу Адыгеим ирайонхэм ащыпсэухэрэу пытэу зэрэпхы, зэкъошныгъэ азыфагу илъэу зэдэпсэунхэм фэIорышIэ. Проектэу текIоныгъэ

кызырэдэтхыгъэр мыщ фэдгъэхыгъ ыкIи ар кыушыхъатэу Кошхъэблэ администрациер тигъусэу Iофтхъэбзэхэр зэхэтцагъэх, — кыIуагъ Нэпшлэкый Амин.

Апэрэ Iофтхъэбзэр зыфэгъэхыгъагъэр 1942-рэ илъэсым фашист техакIохэм поселкэу Михизеева Поляна зыфалорэм щаукIыгъэ мамыр нэбгырэ 209-мэ якъэхалъэ дэжэ шIэжэ зэхэхъэ зэрэщыкIуагъэр ары. Ащ хэлэжыагъэх Мостовской район администрацием ипашэу С. Бугаевыр, Мэхъош къоджэ псэупIэм ипашэу А. Замановыр, Кошхъэблэ районым икIыгъэ купэу динлэжхэм ыкIи обществэннэ организациехэм, районым щыпсэурэ нахьыжхэм ялыкIохэр зыхэтыгъэхэр. Ахэм пэцхэныгъэ адызэрихъагъ Нэпшлэкый Амин.

Лъэпкхэм азыфагу илъ зэкъошныгъэр гъэпытэгъэнымкIэ мыщ фэдэ Iофтхъэбзэхэм мэхъанэшхо зэрIэр кыгушчыла-гъэхэм кыIуагъ ыкIи шIэжыыр кыушхъумэгъэным илахьышхо зэрэхишIыхъэрэм пае район Адыгэ Хасэм итхьаматэ зэрэфэразэхэр кыкIагъэтхыгъ.

— Ижым кыщегъэжыагъэу зэгъунэгъухэм зэфышчытIэ дэгъу зэфытитIэу тыкырэкIо. Анахь охътэ кIинхэм — гъаблэм ыкIи зэо жъалымхэм — зэкъошныгъэ тазыфагу илъэу, тIэ зэкIэдзагъэу тызэдэлэжыи зэ тыкырыкIуагъ. Джы кыитIэхъухъэрэ нибжьыкIэхэм тапэкIэ тизэхэтыкIагъэр, нибдджэгъуныгъэу тилагъэр ягъэшIэгъэн фæе, — еIо А. Нэпшлэкый.

ХэкIодагъэхэр агу кыагъэ-кIыжхъэзэ, яшIэжэ агъэлъапIэзэ кызэрэуагъыгъэхэр зы такыкIэ афэшхыгъагъэх. Нэужым партизан лъагъохэм апхырыкIхъэзэ, текIоныгъэхэм кызышчыдахыгъэ чыпIэхэм шыухэр мэфищ зекIо кIуагъэх.

Лъэпк ыкIи дин зэгъурыIоныгъэр гъэпытэгъэнымкIэ, АР-м граждан обществэм хэхъоныгъэхэр щегъэшIыгъэнымкIэ мысатыу ыкIи мыправительственнэ организациехэм атегъэпсыхъэгъэ социальнэ субсидием итынкIэ зэнэкъокъоу зэхашагъэм Кошхъэблэ районым и Адыгэ Хасэ ипроектэу «Псыхъоу Лабэ — зэкъошныгъэм ипсыхъу» зыцIэм грант кыдихыгъ.

Псыхъо закъор арэп зэзыпхыхэрэр

Проектым иятIонэрэ едзыгъо хахъэу лъэпкхэм азыфагу илъ зэгъурыIоныгъэр гъэпытэгъэным фэIорышIэу футболымкIэ зэнэкъокъу Кошхъэблэ щыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъэх Курганинскэ, Лабинскэ, Мостовской, Шэуджэн ыкIи Кошхъэблэ районхэм кыарыкIыгъэхэр.

— НыбжьыкIэхэм непэ тэ ядгъэлэжгъэрэ щысэр ары тапэкIэ зэрэпсэуштхэр. Социальнэ-экономикэ, политикэ, культурнэ хэхъоныгъэхэр обществэм ыкIи кыаралыгъом ашIы-нымкIэ ныбжьыкIэхэм яеплпы-кIэ, яшIоигъоныгъэ, уасэу зыфащIыжырэм бэ ялпытыгъэр, — кыIуагъ Нэпшлэкый Амин. ФутболымкIэ зэнэкъокъум текIоныгъэ кыдихыгъ Курганинскэ районым икомандэ. Ащ нэмыкIэу апэрэ чIыпIыщыр кызыхыгъэхэм шуухъафтынхэр афагъэшхошагъэх.

Адыгеим иIэпэласэхэр

Ящэнэрэ едзыгъом хахъэу щылэгъэ кыгъэлэжгъоным адыгэхэм ятарихь кIэн фэгъэхыгъагъ. ИскусствэхэмкIэ кIэлэ-цIыкIу еджапIэу Хъагъэудж Мыхъамэт ыцIэ зыхъэу Кошхъэблэ дэтым щыкIогъэ кыгъэлэжгъоным районым щыпсэурэ нэбгырэ 200-м ехъу кыекIолагъ. Ащ АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, сурэтышI-модельерэу СтIашу Юрэ ихъшыпкIыгъэ коллекције, дышъэ хэдыкIынымкIэ Iэпэласэу Гумэ

Ларисэ, джащ фэдэу лъэпк Iэмэ-псымэхэм яшIынкIэ Iэпэласэу Нэгъуцу Адам ялэшлэгъэхэр кыщагъэлэжыагъэх.

КыIэлогъэн фæе, тиреспубликэ имызакъоу, нэмыкI кыаралыгъо-хэм ащызэлъашIэрэ Iэпэласэхэм якъэгъэлэжгъонхэм ыкIи ятворческэ зэхэхъэхэм адакIоу ахэм кыагъэхъазырыгъэ IофшIэнхэм гуахъо зэрахъагъотагъэр, ахэм тарихь мэхъанэу яIэм зышагъэгъозэн зэралъэжыгъэр.

Кыгъэлэжгъоным тхъамафэрэ кIуагъэ, кIэлэеджакIохэм ыкIи къоджэдэххэм апае Iэпэласэхэм мастер-классхэр зэхашагъэх, ащ еплпыгъэхэм лъэшэу агу зэрэрихыгъэхэр кыралоты-кIыгъэх.

Мамырыныгъэм ыкIи зэкъошныгъэм яфестиваль

Проектым епхыгъэ аужырэ Iофтхъэбзэу чъэпыогъум и 27-м зэхашэгъэ фестивалым Кошхъэблэ район администрацием ипашэу Хъамырзэ Заур кышчы-гушчыIэзэ кызырIуагъэмкIэ, зэкъош районхэм азыфагу илъ зэкъошныгъэмрэ мамырыныгъэмрэ афэIорышIэрэ Iофтхъэбзэхэр тапэкIэ лъагъэкIотэштхы.

Фестивалым мэхъанэшхо зэриIэр кыхыгъэщызэ З. Хъамырзэм ыкIи Кошхъэблэ районым инароднэ депутатхэм я Совет ипашэу С. Бряцеевым ярэзэныгъэ гушчыIэхэр проектым икIэщакIоу ыкIи изэхэщакIоу Нэпшлэкый Амин фагъэзагъэх. Iофтхъэбзэхэр дэгъоу ыкIи зэрифэшъуашэу рекIокIынхэм ащ илахьышхо кышIыхъагъ. ТапэкIи хабзэ афэхъунышъ, проектыр лъагъэ-кIотэнэу, лъэпк ыкIи дин зэгъурыIоныгъэр зэрагъэпытэщтыр ячыхъэ телъэу кыIуагъ.

Мэфэки шыкIэм тетэу рекIокIыгъэ концертным хэлэжыагъэх Мостовской районым илъэпк ансамблэу «Лель», Шэуджэн районым иорэдыIохэу Мерэм Зарэ ыкIи Пафэ Айдемыр, адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэмкIэ ансамблэу «ДжэгъуаIо» зыфилорэр, нэмыкIхэри.

Илъэсыбэ хъугъэу районхэм адэт къоджэ псэупIэхэм зэгъурыIоныгъэрэ ныбдджэгъуныгъэрэ азыфагу илъэу кырыкIуагъэх. Зэгъунэгъухэм якультурэ ныбжьыкIэхэр шагъэгъуазэхъэзэ мыщ фэдэ культурнэ ыкIи спорт Iофтхъэбзэу зэхашэхэрэм яшIуагъэ кызырэкIотытым щэч хэлъэп.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр: район Адыгэ Хасэм кытIэжыгъэхъагъэх.

Цыфыгъэр, шыпкъагъэр ишашъэх

Оперуполномоченнэ иофшлэныр бгъэцэклэным фэшл угуклэ ащ уфытегъэпсыхъэгъэн фаеу елытэ АР-м хэгъэгу клоцл иофхэмклэ и Министерствэ уголовнэ лыхунымклэ и Гъэлорышлэплэ истаршэ уполномоченнэу Станислав Клименкэм.

Сурэтыр авторым ий.

— Мы сэнэхъатыр кыхъэсхыным бэрэ сегушсыгагъэп, сыда плэмэ сятэжъэу, полицием иполковникэу Владимир Симоновыр мы структурэм хэтэу илэасы-бэрэ иоф ышлагъ. Сятэ мы уахътэм Урысыем и МВД иэкспертнэ-криминалистическэ гупчэу АР-м шылэм ипаш, полицием иполковник, сянэ майорэу пенсием клуагъ. Ахэр сишысэтэхыплэхэу ыкли ялгъаго сырыкло сшлоигъоу Ростов дэт юридическэ институтым сычлэхъагъ. Сэнэхъатэу кыхъэсхыгъэм зы мафи сырыклэгъожьырэп. Иофшлэным угу фэ-щагъэу, теубытэгъэ пытэ фыуилэу уры-лажъэ хуэм, кын пылэп. Пстэуи апэу шыпкъагъэ ыкли цыфыгъэ пхэ-лынхэ фае. Тиофшлэн кын, арышъ, клуачлэу пхэлъым имызакъоу, психоло-гическэу уузынчъэн ыкли уфэхъазырын, юридическэ шлэныгъэ куу уилэн, уипшъ-рыплэхэр икыоу бгъэцэклэхэмклэ культурэ пхэлъын фае. Пхъэшагъэр, пльблэна-гъэр, цыфыгъэр, шыпкъагъэр — джахэр ары сэ силэубытыплэхэр, — **кылуагъ полицием истаршэ лейтенантэу Станислав Клименкэм.**

Институтыр кызыеухым, 2019-рэ илэ-сым Станислав уголовнэ лыхуным икыэлэ отдел иофшлэныр шыригъэжъагъ. Ащ илэси 2,5-рэ уполномоченнэу иоф-щишлагъ. Ныбжыклагъэ нахъ мышлэ-ми, иофшлэклэ гу лъатагъ ыкли старшэ оперуполномоченнэу агъэнэфагъ. От-делым иофшлэн хэхъэ тыгъон, хуонклен, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлагъэхэм якычлэгъэщын, джащ фэдэу цыфхэм ямылэу епхыгъэхэр зэклэ.

— Лыхунымклэ кылэ отделим джы-ри иоф шысшлэ зэхъум бзэджэшлэхэм якыхэгъэщын сыфэгъэзэгъагъ. Мы уахътэм бзэджэшлагъэхэм якычлэгъэ-щынклэ АР-м ичлэплэ кыулыкхуэм иоф адэсэшлэ. Шклогум и 10-м илэситулэ мэхуу мы иофшлэныр зызгъэцэклэрэр, — **кылуагъ ащ.**

Бзэджэшлагъэр кычлэгъэщыгъэныр анахъ пшъэрылъ шъхьалэу Станислав

илэхэм ащыш. Мыщ фэдэ еплыкхлэхэр ыкли пшъэрылэхэр ренэу зыдылыгъых ыкли а лъагъом тетэу рэкло. Бэмышлэу ежыр хэлажъэзэ зэхафыгъэ бзэджэ-шлагъэм игугъу кытфишыгъ. Осэшхо зилэ хьап-щыпхэр зыщашэрэ тучанэу «Золото России» зыфилоу Мыекыуапэ дэтыр захуонклен, ар зышлэгъэ бзэ-джашлэм икычлэгъэщын хэлэжъагъ. Псынклэ иофэу бзэджэшлагъэ зезыхъа-гъэр зыфэдэр, ар зыдэщылэр агъэунэ-фыгъ. Нэужым Москва ар кышаубы-тыгъ. Мы уахътэм хьапсым ар члэс.

— **Мафэ къэс цыф зэфэшхьафхэм иоф адэтшлэнэу мэхуу. Сэнэхъатэу иоф зэрэсшлэрэмклэ цыфым ипсихологии дэгъоу ушыгъозэн фае. Бзэджэшлагъэм икычлэгъэщынклэ ар зезыхъагъэу зэгу-цафэхэрэм цыхъэ кызыэрэпфишлэрэм бэ елытыгъэр. Иофшлэнэу згъэцэклэ-рэм емылэытыгъэу, гуклэгъуныгъэ схэлъ. Бэрэ кыхъэкхы ежым ыкли исабий цыкху ашхын, зыдэщылэн зэрямылэм кыхъэкхы тыгъон бзэджэшлагъэхэр зэ-рахъэхэу. Ащ фэдэхэм сыгу ягъу нахъ мышлэми, хэбзэгъэуцугъэу шылэр сыу-къон сыфитэп... Шыпкъэ, кыулыкхушлэ пэпчэ иофшлэн кыны. Ау цыфым ила-жъэ шыпкъагъэ хэлъэу бгъэунэфыныр, зэрар зэрахыгъэм илэу фэбгъэцэклэ-ныр, бзэджашлэм пшъэдэкхыжъэ ебгъэ-хыныр иоф псынклэп, ащ мэхъанэшхо ил, — **ело С. Клименкэм.****

Полицием икыулыкхушлэ кызыэрилуа-гъэмклэ, ныбжыкхлэ дэдэу уголовнэ лыхуным иотдел иофшлэныр шыригъэ-жъагъэш, нэмыкл горэм ригъэпшэнэуи хуэрэп. Ауцтэу шытын фаеуи еплы, сэнэхъатэу кыхихыгъэм рыклэгъожъэу кыхъэкхыгъэп, рыраз. Цыфым ишэн-гъэ-псыкли бэ зэрелытыгъэр кыгугрэлэ. Шлэныгъэр зэбгъэгъотын пльэкхышт, ау шэн теубытагъэ уимылэ хуэм, иофшлэ-ныр кын кыпфэхушт. Арышъ, апэ-рапшлэу цыфыр психологическэу иоф-шлэным фэхъазырын фае. Сыда плэмэ бэрэ кыхъэкхы иофшлэныр афэмыуко-члэу лукхыжъэху.

— **Иофшлэныр кын хуэм, ар шылэ-ныгъэмклэ лъэшэу зэхэошлэ. Оперупол-номоченнэу охътабэ иофшлэплэм ши-гъэклон фаеу мэхуу. Унагъо, сабийхэр уилэхэ хуэм, ар тлэкху кын мэхуу, арэу шытми, иофшлэным уфэщагъэу, шлу пльэгъу хуэм ащи уесэжы. Сэ зыз-гъэпсэфынэу охътабэ силэп. Арэу шыт-ми, сиунагъо сыхэсэу уахътэр зэрэзгъэ-кхуштым сыпыл. Унагъо сил, сишъхъэ-гъусэрэ сэрэрэ шъэожъыи зэдэтэплу, ащ илэси 5 ыныбжъ, — **кылуагъ полицием икыулыкхушлэ.****

Гъэхъагъэхэр ышлэхэзэ иофшлэн зэригъэцэклэрэм фэшл С. Клименкэм АР-м хэгъэгу клоцл иофхэмклэ и Минис-терствэ шытхуу тхылхэр кыфигъэ-шъошагъэх. Иофшлэным даклоу Станислав спортым пыл. 2019-рэ илэсым кы-щыублагъэу дзюдомрэ самбэмрэкхэ кыулыкхуэм зэхышэрэ зэнэкъокхуэм ахэлажъэ, теклоныгъэр мызэу, мытлоу кыдыхыгъ.

КИАРЭ Фатим.

МВД.

Урысыем хэгъэгу клоцл кыулыкхуэм икыулыкхушлэ-хэу япшъэрылэ-хэр агъэцэклэ-хэзэ хэклода-гъэхэм я Шлэжъ мафэу шклогум и 8-р агъэнэ-фагъ.

Агу кыагъэкхыжыгъэх

Илэс къэс а мафэм кыулыкхушлэхэм псаоу щымылэжъхэр агу кыагъэ-кхыжых.

Мыщ фэдэ шлэжъ зэха-хъэу джырэблагъэ шыла-гъэм хэлэжъагъэх АР-м хэгъэгу клоцл иофхэмклэ иминистрэ игуадзэ илэна-тлэ зыгъэцэкхэр Лариса Шубинар, полицием ипол-ковникхэу Андрей Федо-сеевыр ыкли Александр

Сокрутиныр, джащ фэдэу оперативнэ иофшлэнымклэ полицием ипашэ игуадзэу Эдуард Кобзарь, министр-ствэм иструктурнэ подраз-делениехэм япашэхэр.

Шытхуу хэлъэу кыулы-кхуэр зыхыгъэхэр агу кыагъэкхыжыгъэх Лариса Шубинар кылуагъ хэкло-дагъэ пэпчэ бзэджашлэхэм апэуцужыгъэным ыкли хэбзэ рэхъатныгъэр кызу-

хуэмэгъэным илахышхо зэрэхышлэхъагъэр, ахэм ялэхуужыныгъэ кытклэ-хуухъэрэ плэужхэмклэ шы-сэтэхыплэу зэрэщытыр.

Шьолгыр министр-ствэм иллыкхуэм Хэгъэгу зэошхом илэхъан ыкли тэ тимафэхэм зыпсэ зы-тыгъэ кыулыкхушлэхэм ясаугъэт къэгъагъэхэр клэлыралэхъагъэх. Зы такыкхэ афэшъыгуагъэх.

Дунэепллыкхэ тэрэз ялэным пае

Полицием иофшлэхэр студентхэм алукагъэх, экстре-мизмэм пэуцужыгъэным фэгъэхыгъэ иофыгъохэр ащ кыщачлэтыгъэх.

АКБЪ.

«Шъхъэихыгъэ зэдэгу-щылэгъу» зыфилорэ иоф-тхъабзэм Адыгэ Респу-бликэм и МВД иофшлэхэр хэлэжъагъэх, ар Адыгэ къэралыгъо университе-тым шырагъэкхыгъ. Студентхэм гражданскэ еплыкхэ ялэным, лъэкхы ыкли дин зэмызэгъыны-гъэхэр кхэхэмыфэнхэм ар фэлорышлэ.

Ныбжыкхлэхэр мыщ фэ-дэ зэхэхъэхэм ахэлажъэхэ хуэмэ, упчлэ-джэуап шы-клэм тетэу иофшлэхэр рагъэкхыгъэу хабзэ.

Мызыгъэгум хьакхэу студентмэ кыафэкхыгъэр экстремизмэм пэуцужы-гъэнымклэ гупчэу шьолы-рым и МВД илэм икыулы-кхушлэу Гутлэ Рэмэзан.

Хэбзэгъэуцугъэу непэ агъэфедэхэрэм, организа-циеу экстремизмэм е терроризмэм хэщагъэхэу Урысыем шалытэхэрэр кызыэрэхъагъэщырэ шы-клэм ягугуу ныбжыкхлэхэм ащ кыафишыгъ.

Цыфым изэхашлэ зэрэ-дэлажъэхэрэр, ар зэщы-зыгъэкхорэ идеологиер зэрагъэфедэрэр, зызэра-щыуухуэмэщтыр Гутлэ Рэмэзан кылоутагъэх. Ащ зэрэхыгъэуныфкыгъэм-клэ, анахъэу кыхахырэ лъэныкхуэхэр диныр, поли-тикер, лъэкхы зэфэмыдэ-ныгъэр ары, джыри икыоу зызэхашлэ мыпсыхъэгъэ ныбжыкхлэхэр агъэплэ-хуух.

«Шъхъэихыгъэ зэдэгу-

щылэгъу» зыфилорэ иоф-тхъабзэм кыдыхэлъыта-гъэу полицием иофшлэ-хэр зыхэлэжъэгъэхэ зы зэхэхъэ джыри Адыгэ къэралыгъо университе-тым шыкхуагъ. Террориз-мэм пэуцужыгъэным ар фэгъэхыгъагъ.

Студентхэм хэушъха-фыкыгъэ фильмэ кыафа-гъэлэгуагъ, террориз-мэм идеологиие зызэ-риушомбгъурэр, ащ зы-зэрэщаухуэмэщтыр, он-лайн купмэ ахахъэхэ зэ-рэмыхушхэр мыщ фэдэ шыкхлэхэмклэ ныбжыкхлэ-хэм кыафалотагъ.

**Адыгэ Республикэм
и МВД
ипресс-кыулыкху**

Атлетикэ онтэгъур

Адыгеим иллыкю итекюныгы

Адыгеим испортсмен атлетикэ онтэгумкля Урысыем изенэкюкью текюныгъэр кыщыдыхыг ыкли кьэралыгомкля рекорд ыгъэуцугъ.

Зенэкюкюм иапэрэ мафэ гъэхэгъэшү шишыг олимпийскэ резервым испорт еджаплэу М.Н. Чыржыным ыцлэ зыхы-рэм зыщызыгъэсэрэ Ордэкю Астемир. Илээс пшыкютф зыныбжэ клэаклэм тлогюгогюкля килограмми 198-рэ кыилэ-тыгъ. Ащ итренерых Хьагъурхэу Хылимрэ Рэджебрэ. Астемир килограмм 55-м нэс кьэзыщэчыхэрэм якуп хэтыгъ.

Зенэкюкюм хэлэжьэрэ нэмык тис-портсменхэми хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдахынхэу тащэгугъы. Юфтхьабзэр Мыекъуапэ щэкю. Республикэм икьэлэ шхьалэ ихьаклэх кьэралыгом ыкли Рес-публикэу Беларусь испортсмен 550-м ехъу.

— Атлетикэ онтэгъур тэрклэ мэ-хьанэшхо зилэ спорт лъэпкхэм ащыщ. Ащ хэхьоныгъэ ышшыным фэшл Урысыем атлетикэ онтэ-гъумкля и Федерацие зэпхыныгъэ

дытил, ащ ипрезидентэу Максим Агапитовым ишлогъэшхо кы-тегъэкля. Мы спорт лъэпкыым пыщагъэхэм зыщагъэсэн алъэ-кышт чыплэхэр шьолырым кыщызылутхыгъэх, ахэм нэбгырэ 300-м ехъу кьяуалэ. Адыгеим ис-портсменибл кьэралыгом ихэ-шыпыкыгъэ командэ хэт. Мыщ фэдэ зенэкюкю инхэр рес-публикэм зэрэщырекюкыхэрэм джыри зэ кьегъэлъагъо спорт ин-фраструктурэу дгъэпсыгъэр зэрэ-тищыклагъэр ыкли ар шэпхэ-шлукхэм зэрадиштэрэр, — кы-щитхыгъ Адыгеим и Лышгъ-хьэу Къумпыл Мурат и Теле-грам-нэклубго.

Самбо

Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ якомандэхэр кьахэщыгъэх

Самбэмкля зэлукхыгъэ республикэ зенэкюкю псэуплэу Красногвардейскэм щыклуагъ. Ар Кьудаикю Мурат ишлэжь фэгъэхыгъаг ыкли Адыгеим икьалэхэм, ирайонхэм кьарыкыгъэ спортсменхэм зыщаушэтыгъ.

Зэхэщаклохэм кьызэрэхагъэщыгъэмкля, ныбжьыкляхэм зэклями ухьазырыныгъэ дэгъу кьагъэлъэгъуагъ. Килограмм пчъагъэу кьащэчы-рэм елытыгъэу ахэр купи 9-у гошыгъагъэх. Бысымхэм тлогюгогю текюныгъэр кыдахыгъ: Артем Белгарянрэ Рафик Мамедовымрэ. Мыекюпэ районым щыщ Игорь Кубиц дышгъэ медаль кьыфагъэшхо-

шагъ. Ау чемпионхэр анахыбэу кьызхэкыгъэхэр Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ яхэшыпыкыгъэ командэхэр ары. Текюныгъэр кыдахыгъ Стлашю Ислам, Тхьал Ислам, Хьот Султлан, Хьатхьоху Илай, Шьэумэн Бислян ыкли Цунтыжь Алкьэс. Медальхэр кьэзыхыгъэ-хэм зэклями тафэгъушю, тапэкли ягъэхьагъэхэм ахагъэхьонэу афэтэлэ.

Зэхэзышагъэр ыкли кьыдзы-гъэкырэ:
АР-м лъэпкэ Юфхэм-кля, Юкляб кьэралхэм ащысэурэ тилъэпкэ-гъухэм адырлэ зэпхы-ныгъэхэмкля ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмкля и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдщыгъэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэ А4-кля заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкля 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахэ цыкунэу щытэп. Мы шапхэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклягъэкюжыхь.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын Юфхэмкля, телерадиокъэтын-хэмкля ыкли зэлы-лэсыкля амалхэмкля и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэоры-шлалэ, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклямкля пчъагъэр
4033
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1891

Хэутыным узчыклятхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00
Зыщыклятхэгъэхэ уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр
Мэщлэкю С. А.

Редактор шхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшгъэдэжыж зыхырэ секретарыр
Жаклямыкю А. З.